

ZML SO Leerlijn Oriëntatie op Tijd

Leerlijnen	Kerdoelen
1.1. Tijdsindeling 1.2. Tijdsbegrippen (zie ook leerlijn mondelinge taal)	1. De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling
2.1. Dagplan 2.2. Kalender en agenda	2. De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken
3.1. Gebeurtenissen in de tijd	3. De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving
4.1. Geschiedenis en bronnen	4. De leerlingen leren bronnen uit het verleden herkennen en gebruiken

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling

1.1. Tijdsindeling	1	2	3	4
	Herkennt een patroon in twee opeenvolgende activiteiten (na eten tandenpoetsen)	Begrijpt het verschil tussen dag en nacht aan de hand van het verschil tussen wakker en slapen Begrijpt dat er een vaste dagelijkse volgorde is	Vertelt over het verschil tussen dag en nacht aan de hand van het verschil tussen licht en donker	Vertelt over het verschil tussen dag en nacht aan de hand van het verschil tussen zon en maan
	5	6		
	Geef aan dat een week langer duurt dan een dag Geeft aan dat een week zeven dagen duurt	Zet dag, week, maand en jaar op de juiste volgorde van tijdsduur		

1.2. Tijdsbegrippen		2	3	4
		Reageert op de woorden stoppen (klaar) en beginnen	Gebruikt het woord stopt Begrijpt de woorden ochtend, middag, avond, dag, nacht	Gebruikt de woorden ochtend, middag, avond, dag, nacht Benoemt de dagen van de week Begrijpt de woorden eerst, dan, straks, daarna, eerste, laatste, volgende, wachten Begrijpt de woorden jong, oud, nu, uur, vanochtend, vanmiddag, vanavond
	5	6	7	8
	Gebruikt de woorden uur, nu, straks, vanochtend, vanmiddag, vanavond, jong, oud Begrijpt de woorden later, eerder, vorige, vandaag, gisteren, morgen, week	Noemt het huidige seizoen Benoemt de vier seizoenen op volgorde Benoemt de maanden van het jaar Gebruikt de woorden morgen, gisteren, vandaag, week Begrijpt de woorden wanneer, erna, hoe laat, (het is) voorbij Gebruikt het woord half uur	Gebruikt de woorden eerst, dan, straks, daarna, eerste, laatste, volgende, wachten Begrijpt de woorden voordat, nadat, toen, tweede, derde, te laat Begrijpt de woorden eergisteren, overmorgen, minuten, kwartieren Begrijpt de woorden tot wanneer, zo meteen, hoe lang nog, na, nog twee keer slapen	Gebruikt de woorden voordat, nadat, toen, tweede, derde, te laat Gebruikt de woorden eergisteren, overmorgen, minuten, kwartieren Gebruikt de woorden tot wanneer, zo meteen, hoe lang nog, na, nog twee keer slapen Gebruikt de woorden minuten en kwartieren Begrijpt de woorden vroeger, lang geleden, binnenkort, nooit Begrijpt de woorden later, (toekomst), hoe lang (tijd)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Rekenen Dagbesteding</i>		
Gebruikt de woorden vroeger, lang geleden, binnenkort, nooit Gebruikt de woorden later, (toekomst), hoe lang (tijd)				

Kerdoel 2: De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken

2.1. Dagplan	1	2	3	4
	Benoemt de activiteiten van het dagritmepakket. (zie begrijpend lezen) Benoemt met behulp van het dagritme pakket welke activiteit nu aan de gang is Bekijkt de dagindeling op het dagritmeschema en heeft tijdens de dag houvast aan het schema	Stopt en begint met een activiteit als dat gevraagd wordt Benoemt m.b.v. het dagritmepakket de volgende activiteit	Benoemt de juiste volgorde van de activiteiten inde klas m.b.v. het dagritmepakket Benoemt de juiste volgorde van de activiteiten opstaan, naar school, naar huis, naar bed	Gebruikt de dagdelen ochtend, middag, avond correct
	5			
	Gebruikt de tijdsbegrippen nu, straks vanochtend, vanmiddag, vanavond			

2.2. Kalender en agenda				4
				Benoemt de dagdelen en de dagen van de week Benoemt welke dag het is
	5	6	7	8
	Bepaalt m.b.v. de weekkalender welke activiteiten gedaan zijn en welke nog komen Benoemt welke maand het is Geeft aan dat een week zeven dagen duurt	Benoemt de maanden van jaar Leest de datum van vandaag af (deze wordt aangewezen of is gemarkeerd) Wijst de datum van gisteren en morgen aan	Zet dag, week, maand op de juiste volgorde van tijdsduur Noemt de datum van zijn verjaardag Benoemt de huidige maand Wijst de datum van eergisteren en overmorgen aan Benoemt de duidelijke kenmerken van de vier seizoenen	Geeft het doel van een eigen agenda aan (dagritme staat in eigen agenda) Ordent eigen activiteiten op dagen en dagdelen (vanochtend gespeeld, maandag gezwommen)
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Rekenen – Kalender- en agendagebruik</i>		
	Wijst feestdagen, vakantie, een uitje op een kalender aan. (leraar noemt de datum) Noteert activiteiten in een eigen kalender (feestdagen, verjaardag, uitje)			

Kerdoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving

3.1. Gebeurtenissen in de tijd	2	3	4
	Herinnert zich na herinnering van een concreet voorwerp een activiteit (door het aanwijzen van een voorwerp) uit de vorige les	Benoemt de juiste volgorde van de activiteiten m.b.v. het dagritmepakket Vertelt bij een foto over een speciale activiteit wat hij gedaan heeft (een feestdag, verjaardag of kamp)	Geeft globaal het dagritme van de dag aan zonder het dagritmepakket Weet dat volwassenen ouder zijn Vertelt zonder foto over een speciale activiteit wat hij gedaan heeft (een feestdag, verjaardag of kamp)
5	6	7	8
Benoemt de juiste volgorde van opstaan, naar school, huis, buiten spelen/ tv, eten, naar bed gaan Geeft aan welke evt. broer(s) en zus(sen) jonger of ouder zijn Vertelt zonder foto over het weekend	Schat de leeftijd van groepsgenoten Vertelt zonder foto over een vorige lesactiviteit	Geeft aan wat het vorige project of belangrijke activiteit was Zet zijn familie in volgorde van leeftijd van jong naar oud	Ordent belangrijke gebeurtenissen in de juiste volgorde in het jaar (feestdagen, kamp, verjaardag)
9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Rekenen/Wiskunde – Kalender- en agendagebruik</i>		
Ziet in tijd vooruit door visueel ondersteund twee activiteiten in een week te plannen Geeft aan hoeveel dagen (binnen een week) een belangrijke gebeurtenis nog weg is (een feestdag, verjaardag of kamp)			

Kerndoel 4: De leerlingen leren bronnen uit het verleden herkennen en gebruiken

4.1. Geschiedenis en bronnen				
		6	7	8
		Vertelt dat de wereld er heel vroeger anders uit zag (hutten, speren, kleden, dierenvellen, ridders, zwaarden)	Plaats begrippen uit een specifieke periode bij elkaar (zwaard, ridder, jonkvrouw, paard, speer, jager, berenvacht, verzamelaar) Plaats twee duidelijk verschillende geschiedenisperiodes in de juiste volgorde in tijd	Kent het begrip uitvinding en kan dingen uit zijn omgeving noemen die er vroeger niet waren (vliegtuig, snelle trein, computer) Geeft bij een plaatje aan of het een plaatje van nu is of van vroeger
	9	<i>Voor hogere doelen raadpleeg de leerlijn VSO Mens & Maatschappij - Geschiedenis</i>		
	Noemt oude gebruiksvoorwerpen zoals een typemachine, zwart-wit tv, stoomtrein, koets Geeft bij een verhaal aan of het verhaal zich in het nu afspeelt of vroeger			